

การสร้างความสัมพันธ์ไทย-จีน ในพื้นที่ประเทศที่สาม
กรณีศึกษา ภายใต้การขับเคลื่อนอำนาจละมุน
ในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว*

Building Thailand-China Relations in a Third Country:
A Case Study on the Promotion of Soft Power
in the Lao People's Democratic Republic

¹อภิมุข สดมพฤษ และ ²สมศักดิ์ สามัคคีธรรม

¹Aphimuk Sodomphruek, and ²Somsak Samukkethum

คณะพัฒนาลังคมและยุทธศาสตร์การบริหาร สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

Graduate School of Social Development and Management Strategy,

National Institute of Development Administration

E-mail: aphimuk.sa@gmail.com¹

Received December 26, 2024; Revised February 25, 2025; Accepted March 1, 2025

บทคัดย่อ

ปัจจุบัน อำนาจละมุน (Soft Power) ของไทยในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) กำลังเผชิญกับความท้าทายสำคัญ โดยเฉพาะอิทธิพลที่เพิ่มขึ้นของจีน ซึ่งมีการส่งออกอำนาจละมุนอย่างครอบคลุมและเข้มข้นในทุกมิติ ส่งผลให้ไทยจำเป็นต้องปรับกลยุทธ์การใช้อำนาจละมุนใน สปป.ลาว เพื่อรักษาสถานะและขยายบทบาทในภูมิภาค จึงจำเป็นต้องทราบถึง ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาถึงทรัพยากรและสถานการณ์ของอำนาจละมุนของไทยและจีนใน สปป.ลาว และ ผลกระทบทางอ้อมของประเทศที่สามต่อการใช้อำนาจละมุนของไทยในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศกับ สปป.ลาว เพื่อให้สามารถเข้าใจพลวัตของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และแนวโน้มของอำนาจละมุนที่อาจส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงในอนาคตของภูมิภาคได้ บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาเอก สาขาการเมืองและยุทธศาสตร์การพัฒนา ในหัวข้อเรื่อง “การใช้อำนาจละมุนของไทยในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศกับสาธารณรัฐ

* บทความจากการนำเสนอในงานสัมมนายุทธศาสตร์ไทย-จีน ครั้งที่ 12 ณ มหาวิทยาลัยหัวเฉียว เมืองเซี่ยเหมิน มณฑลฝูเจี้ยน สาธารณรัฐประชาชนจีน

ประชาธิปไตยประชาชนลาว” ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่เน้นการวิเคราะห์เชิงลึกเกี่ยวกับการใช้อำนาจละมุนของไทยในบริบทของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศกับ สปป.ลาว

ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า ประเทศที่มีอิทธิพลต่อการขับเคลื่อนอำนาจละมุน (Soft Power) ของไทยใน สปป.ลาว นั้น คือประเทศจีนที่ถือเป็นประเทศที่มีบทบาทมากที่สุด เนื่องจากการส่งออกอำนาจละมุนเข้ามาใน สปป.ลาว ครบทั้ง 3 แหล่งอำนาจตามหลักแนวคิดทฤษฎีของ Joseph S. Nye ประกอบด้วย ด้านวัฒนธรรม ด้านนโยบายระหว่างประเทศ และด้านคุณทางการเมือง และจีนยังมีบทบาทสำคัญในความร่วมมือระหว่างสามประเทศ คือ ไทย-จีน-ลาว ซึ่งพบว่ามีแบ่งความร่วมมือได้ 4 รูปแบบ ได้แก่ 1) ความร่วมมือประเภทเมืองหรือจังหวัดทั่วไป 2) ความร่วมมือประเภทร่วมลงทุนในพื้นที่เมืองหรือจังหวัดทั่วไป 3) ความร่วมมือประเภทระดับชาติหรือภูมิภาค และ 4) ความร่วมมือประเภทร่วมลงทุนในพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ โดยวัตถุประสงค์หลักของความร่วมมือนี้นั้นสามารถจำแนกได้ 4 ด้าน คือ 1) การขยายความร่วมมือระหว่างรัฐเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดี 2) การสร้างพันธมิตรทางการค้าและการลงทุนใน สปป.ลาว ของภาคเอกชน 3) การดึงดูดนักลงทุนและประชาชนจีนให้สนใจประเทศไทยมากยิ่งขึ้น และ 4) การสร้างความเข้าใจและความร่วมมือในระดับประชาชนระหว่างทั้งสามประเทศ ซึ่งจากความร่วมมือนี้ จะช่วยสร้างประโยชน์ร่วมกันทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ไม่เพียงแต่ประเทศไทยและจีนเท่านั้น แต่ยังส่งผลดีต่อภาครัฐและประชาชนของ สปป.ลาว ในฐานะประเทศเจ้าของพื้นที่อีกด้วย ยิ่งไปกว่านั้น ความร่วมมือนี้นั้นยังมีเป้าหมายที่หลากหลาย นอกเหนือจากมิติทางเศรษฐกิจ เช่น การส่งเสริมความเข้าใจทางวัฒนธรรม การพัฒนาสังคม และการเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีในระยะยาว ซึ่งล้วนแต่จะเป็นประโยชน์ต่อทั้งสามประเทศในอนาคต

คำสำคัญ : อำนาจละมุน ความร่วมมือระหว่างประเทศ ความสัมพันธ์ไทย-จีน-ลาว ความร่วมมือไตรภาคี

Abstract

Currently, Thailand's soft power is facing significant challenges in its international relations with the Lao People's Democratic Republic (Lao PDR), particularly due to China's increasing influence. China has been extensively and intensively exporting its soft power across multiple dimensions, prompting Thailand to adjust its soft power strategy in Lao PDR to maintain its status and expand its role in the region. Therefore, it is crucial to study the resources and dynamics of Thailand and China's soft power in Lao PDR, as well as the indirect impact of third-party countries on Thailand's soft power in its international relations with Lao PDR. This understanding is essential for analyzing the dynamics of international relations and predicting future trends in soft power that may influence regional transformations.

This article is part of a doctoral dissertation in the field of Politics and Development Strategy, titled “Thailand’s Use of Soft Power in International Relations with the Lao People’s Democratic Republic.” The study employed a qualitative research approach, focusing on an in-depth analysis of Thailand’s use of soft power within the context of its international relations with Laos.

This section of the study revealed that the country most influential in driving Thailand’s soft power in the Lao People’s Democratic Republic (Lao PDR) is China, which plays a pivotal role. China’s export of soft power into Laos encompasses all three sources of power as outlined in Joseph S. Nye’s theoretical framework: cultural, international policy, and political values. Furthermore, China holds a significant role in trilateral cooperation involving Thailand, China, and Laos. This cooperation can be categorized into four types: general city or provincial collaborations, joint investments in general urban or provincial areas, national or regional-level collaborations, and joint investments in special economic zones.

The primary objectives of this cooperation can be classified into four areas: expanding intergovernmental cooperation to strengthen diplomatic relations, establishing trade and investment partnerships in Laos for the private sector, attracting Chinese investors and citizens to develop greater interest in Thailand, and promoting understanding and collaboration at the grassroots level among the three nations. This cooperation generates shared benefits in economic, social, and cultural dimensions, not only for Thailand and China but also for the Lao PDR as the host country. Additionally, this collaboration serves a wide array of goals beyond the economic scope, such as fostering cultural understanding, advancing social development, and building long-term amicable relationships. These outcomes are expected to be mutually advantageous for all three countries in the future.

Keywords: Soft Power, International Cooperation, Thailand–China–Laos Relations, Triangular Cooperation

บทนำ

ภายหลังจากการสิ้นสุดสงครามเย็นในประเทศ เมื่อปี พ.ศ. 2529 ส่งผลให้สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) ภายใต้การนำของรัฐบาลพรรคปฏิวัติประชาชนลาว ได้เริ่มทบทวนและปรับเปลี่ยนนโยบายการพัฒนาประเทศและนโยบายต่างประเทศใหม่ภายใต้แนวคิด “นโยบายจินตนาการใหม่” (New Economic Mechanism: NEM) ซึ่งเป็นการเริ่มปรับความสัมพันธ์กับ

ประเทศเพื่อนบ้านโดยรอบ ด้วยการเปิดช่องทางด้านเศรษฐกิจและวัฒนธรรมระหว่างประเทศมากขึ้น (นันทรัตน์ วัฒนศรีมงคล, 2555)

ด้วยเหตุนี้ในช่วงระยะหลังจึงทำให้ สปป. ลาว เป็นอีกหนึ่งประเทศที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ด้วยการส่งเสริมบทบาทในการเป็นฐานการลงทุนใหม่ของภูมิภาค โดยเฉพาะจากนักลงทุนอาเซียนและเอเชียที่มีเป้าหมายเพื่อการลงทุนด้านเศรษฐกิจ เทคโนโลยี นวัตกรรมทันสมัย การผลิตสินค้าที่ควบคู่ไปกับการประหยัดพลังงาน การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม จากปัจจัยดึงดูดการลงทุนต่างๆ และประกอบกับการที่ สปป.ลาว มีเขตเศรษฐกิจพิเศษและเขตเศรษฐกิจเฉพาะหลายแห่ง ส่งผลให้ สปป. ลาว มีศักยภาพในการรองรับกิจกรรมทางการค้าและการลงทุนที่คาดว่าจะเพิ่มขึ้นอีกมากในอนาคต ซึ่งจะช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจให้ขยายตัว สอดคล้องกับเป้าหมายที่รัฐบาลตั้งไว้ให้ สปป. ลาว เป็น land bridge ของอนุภูมิภาค เป็นศูนย์กลางเชื่อมต่อระหว่างไทย-เวียดนาม-กัมพูชา-จีนตอนใต้ โดยธุรกิจที่มีศักยภาพในการลงทุนได้แก่ ท่องเที่ยว บริการ สิ่งทอ อะไหล่รถยนต์ และเกษตรแปรรูป (สถานเอกอัครราชทูต ณ เวียงจันทน์, 2565) และรวมไปถึงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้มีความเข้มแข็ง โดยใช้ศักยภาพด้านที่ตั้งเพื่อร่วมมือและเชื่อมโยงกับประเทศในและนอกภูมิภาค โดยทำให้ปริมาณการขนส่งทางบกขยายตัวร้อยละ 7 ทางน้ำร้อยละ 5 ทางอากาศร้อยละ 12 และทางรถไฟร้อยละ 3 – 5 ต่อปี (Jnew, 2565) ตลอดจนการขยายความร่วมมือกับนานาประเทศและเพิ่มโอกาสให้นักลงทุนหรือผู้ประกอบการต่างชาติ รวมทั้งไทยสามารถเข้าไปขับเคลื่อนเศรษฐกิจของ สปป.ลาว ให้ดียิ่งขึ้น และอาจส่งเสริมให้กลายเป็นฐานรองรับสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น เทคโนโลยี หรือรองรับการระบายสินค้าจากไทยและประเทศอื่น ตลอดจนการขนถ่ายและส่งออกแรงงานระหว่างประเทศ

การเอื้อประโยชน์สูงสุดแก่นักลงทุนต่างชาติกลายเป็นความน่าสนใจใหม่ ทำให้หลายประเทศต่างพยายามหาโอกาสในการเข้าถึงสิทธิ์การลงทุน โดยเฉพาะการลงทุนแนวใหม่ผ่านการใช้อำนาจละมุนซึ่งไม่เพียงแต่เป็นการนำเข้าสินค้า เงินตรา และประชาชนต่างชาติ หากแต่มีการนำเอกลักษณ์ของชาติเหล่านั้นขยายไปในพื้นที่ด้วย ทำให้ สปป.ลาว กลายเป็นพื้นที่แห่งการลงทุนแนวใหม่ที่ประกอบไปด้วยอำนาจละมุน ที่หลากหลาย สำหรับประเทศจีนมีการส่งเสริมอำนาจละมุนที่สำคัญของชาติเข้าสู่ในพื้นที่ สปป.ลาว อย่างเข้มข้นผ่านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้วยแนวคิดรัดเข็มขัดโลก (Belt and Road initiative; BRI) เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการลงทุนในสปป.ลาวอย่างยั่งยืนและขยายตัวเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะการลงทุนในโครงการยุทธศาสตร์ขนาดใหญ่ ได้แก่ โครงการก่อสร้างทางรถไฟลาว – จีน โครงการทางด่วนนครหลวงเวียงจันทน์ – บ่อเต็น (ชายแดนลาว – จีน) ซึ่งส่งเสริมความเชื่อมโยงทางระบบคมนาคมขนส่งและระบบเศรษฐกิจของ สปป. ลาวและจีน รวมถึงประเทศในและนอกอนุภูมิภาค

สำหรับประเทศไทย มีการลงทุนด้านการผลิตพลังงานเป็นหลัก เช่น ซื้อเชื้อเพลิง สร้างเขื่อน รวมถึงพลังงานทางเลือกที่ส่งขายให้เวียดนาม นอกจากนี้ยังมีธุรกิจเชื่อมโยงในระบบ ได้แก่ บริษัทก่อสร้าง ร้านสะดวกซื้อ อุตสาหกรรมอาหาร เครื่องดื่ม ธุรกิจน้ำมันเชื้อเพลิง ซึ่งการเข้าไปลงทุนของ

คนไทยมีทั้งแบบการเข้าไปซื้อกิจการของลาว และนำเข้าแบรนด์ไทยโดยตรง (SCB Bank, 2565ก) นอกจากนี้ อุตสาหกรรมประเภทสื่อบันเทิงดิจิทัลประเภทต่างๆ ตลอดจนอิทธิพลของนโยบายต่างประเทศและวัฒนธรรมของไทย ซึ่งเป็นอำนาจละมุนยังช่วยสนับสนุนให้เกิดการปลดล็อก ลดความตึงเครียดในพื้นที่ และยังเป็นการสร้างบรรยายกาศที่เอื้อต่อการสานสัมพันธ์บนพื้นฐานของความหลากหลายในวัฒนธรรมและการลงทุนของประชาชนด้วย

จากการเปิดโอกาสให้นักลงทุนต่างชาติได้เข้าสู่กระแสรอบเศรษฐกิจภายในประเทศได้อย่างเต็มที่ ส่งผลให้ สปป.ลาว กลายเป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายของวัฒนธรรมและผู้คนจากหลายประเทศ และกลายเป็นพื้นที่ยุทธศาสตร์ใหม่ในการสร้างความสัมพันธ์ของนักลงทุนต่างชาติ โดยเฉพาะนักลงทุนจากประเทศที่มีพื้นที่ติดกับ สปป.ลาว คือ ประเทศไทยและจีน ซึ่งต่างมีบทบาทด้านการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมใน สปป.ลาวมาอย่างต่อเนื่อง และกลายเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความสัมพันธ์ของประชาชนและรัฐบาลทั้งสองชาติในพื้นที่ประเทศที่สาม ซึ่งในอดีตเคยมีบทบาทความร่วมมือระหว่างรัฐไทย จีน และลาว บนพื้นที่ สปป.ลาวมาแล้วหลายโครงการ นอกจากนี้ ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐและประชาชนในประเทศที่สามนี้อาจจะนำมาซึ่งการปรับเปลี่ยนทัศนคติ มุมมองทางความคิด อันจะนำไปสู่แนวทางในการพัฒนาความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นยิ่งขึ้นของประชาชนคนไทยและจีนก็ได้ และ อย่างไรก็ตาม การขยายตัวของอิทธิพลทางเศรษฐกิจและวัฒนธรรมจากไทยและจีนใน สปป.ลาว ยังมีแง่มุมที่ต้องการการศึกษาเพิ่มเติม โดยเฉพาะในเรื่องของ ทรัพยากรและสถานการณ์ของอำนาจละมุนของไทยและจีนใน สปป.ลาว ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่สะท้อนให้เห็นถึงกลยุทธ์และแนวทางการสร้างอิทธิพลของแต่ละประเทศ ทั้งในเชิงเศรษฐกิจ วัฒนธรรม และการเมือง นอกจากนี้ การใช้อำนาจละมุนของทั้งสองประเทศอาจได้รับผลกระทบทางอ้อมจากประเทศที่สาม ซึ่งเป็นประเด็นที่ต้องการการศึกษาเพื่อให้เข้าใจว่า ประเทศที่สามมีบทบาทอย่างไรต่อการใช้อำนาจละมุนของไทยในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศกับ สปป.ลาว โดยเฉพาะในบริบทของโครงสร้างเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป อิทธิพลของจีนที่เพิ่มขึ้น และความสามารถของไทยในการรักษาสถานะความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและวัฒนธรรมกับ สปป.ลาว เพื่อให้สามารถเข้าใจพลวัตของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และแนวโน้มของอำนาจละมุนที่อาจส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงในอนาคตของภูมิภาคนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาทรัพยากรและสถานการณ์ของอำนาจละมุนของไทยและจีนในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
2. เพื่อศึกษาผลกระทบทางอ้อมของประเทศที่สามต่อการใช้อำนาจละมุนของไทยในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ กับ สปป.ลาว

การทบทวนวรรณกรรม

ทฤษฎีอำนาจละมุน (Soft Power)

อำนาจละมุนเป็นแนวคิดสำคัญในศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่ Joseph S. Nye (2004) นักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ของมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ดได้พัฒนาขึ้น โดยได้อธิบายว่าอำนาจละมุนหมายถึง ความสามารถในการโน้มน้าวและสร้างแรงดึงดูดใจ ทำให้ผู้อื่นยินดีปรับเปลี่ยนพฤติกรรมหรือยอมรับสิ่งที่สอดคล้องกับเป้าหมายของผู้ใช้อำนาจ โดยปราศจากการบีบบังคับหรือการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ ซึ่งกลไกสำคัญของการใช้อำนาจละมุนคือการสร้าง “ความดึงดูดใจ” และ “ความเชื่อมั่น” ซึ่งแตกต่างจากอำนาจแข็ง (Hard Power) ที่เน้นการใช้ “อำนาจทางทหาร” หรือ “เศรษฐกิจ” เพื่อกดดันหรือข่มขู่ผู้อื่น การใช้อำนาจละมุนต้องอาศัยการสร้างภาพลักษณ์ที่ดี ความสอดคล้องในผลประโยชน์ และค่านิยมที่ได้รับการยอมรับในระดับสากล โดยทฤษฎีนี้ได้รับแหล่งที่มาของอำนาจละมุนไว้ 3 ด้านหลัก ได้แก่ 1) อำนาจวัฒนธรรม คือ องค์ประกอบทางวัฒนธรรมที่มีความน่าสนใจและสามารถโน้มน้าวผู้อื่นได้ 2) ค่านิยมทางการเมือง คือ ค่านิยมที่ได้รับการยอมรับทั้งในประเทศและต่างประเทศ และ 3) นโยบายต่างประเทศ ที่ดำเนินการอย่างมีจริยธรรมและสอดคล้องกับหลักการที่ชอบธรรม ทั้งนี้ ความสามารถในการใช้อำนาจละมุนจะเพิ่มขึ้นหากวัฒนธรรมและค่านิยมของประเทศผู้ใช้อำนาจสอดคล้องกับผลประโยชน์และคุณค่าของประเทศเป้าหมาย อย่างไรก็ตาม หากประเทศนั้นใช้นโยบายต่างประเทศที่มีลักษณะก้าวร้าวหรือขาดความชอบธรรม อำนาจละมุนของประเทศนั้นย่อมลดลง

แม้ว่าการใช้อำนาจละมุนจะถือเป็นวิธีการที่อ่อนโยนกว่าเมื่อเทียบกับอำนาจแข็ง แต่ผลลัพธ์จากการใช้อำนาจละมุนอาจไม่ดีกว่าเสมอไป เนื่องจากอำนาจละมุนสามารถถูกนำไปใช้ในทางที่ไม่เหมาะสมได้ ทั้งนี้ การใช้อำนาจที่มีประสิทธิผลในบางกรณีอาจต้องผสมผสานระหว่างอำนาจละมุนและอำนาจแข็ง หรือที่เรียกว่า อำนาจอัจฉริยะ (Smart Power) เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่ต้องการ สำหรับการนำอำนาจละมุนมาใช้เป็นเครื่องมือทางการทูตที่มีประสิทธิภาพ รัฐบาลและผู้กำหนดนโยบายด้านการต่างประเทศจำเป็นต้องมีความเข้าใจเชิงลึกเกี่ยวกับแหล่งทรัพยากรอำนาจละมุนของประเทศตน เพื่อกำหนดนโยบายที่เหมาะสมและสอดคล้องกับทรัพยากรดังกล่าว นอกจากนี้ การใช้อำนาจละมุนควรดำเนินควบคู่ไปกับการทูตสาธารณะ (Public Diplomacy) ซึ่งหมายถึงการสื่อสารและเผยแพร่ภาพลักษณ์ที่ดีของประเทศสู่ประชาชนของประเทศอื่น เพื่อสร้างความสัมพันธ์ในระดับประชาชนและส่งเสริมความร่วมมือในระยะยาวอย่างยั่งยืน

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยการศึกษานี้ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยเน้นการศึกษาข้อมูลเชิงเอกสาร (Documentary Research) ซึ่งเหมาะสมกับการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารและแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจละมุนในบริบทความสัมพันธ์ระหว่างประเทศระหว่างประเทศไทยและ

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว การวิจัยนี้มุ่งเน้นการวิเคราะห์เชิงลึกเพื่อนำเสนอข้อมูลที่ครอบคลุมและมีความแม่นยำ โดยใช้เอกสารจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลายเพื่อสนับสนุนการตอบคำถามวิจัยและบรรลุวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยแหล่งข้อมูลแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ 1) เอกสารปฐมภูมิ ได้แก่ เอกสารที่เกี่ยวข้องโดยตรง เช่น นโยบายรัฐบาล เอกสารบันทึกความเข้าใจ (Memoranda of Understanding) รายงานของกระทรวงการต่างประเทศ รายงานกิจกรรมทางวัฒนธรรม และคำกล่าวหรือบทสัมภาษณ์ของบุคคลสำคัญด้านการทูต และ 2) เอกสารทุติยภูมิ ได้แก่ งานวิชาการ ตำรา บทความวิจัย รายงานนโยบายเชิงวิเคราะห์ และบทวิจารณ์จากนักวิชาการที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดอำนาจละมุน ความสัมพันธ์ไทย-ลาว และบทบาทของประเทศที่สาม (จีน) ในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ได้มีการกำหนดแนวคิดและประเด็นการศึกษาริชัย โดยอ้างอิงจากทฤษฎีอำนาจละมุนของ Joseph S. Nye โดยระบุประเด็นสำคัญที่ต้องการศึกษา ได้แก่ บทบาทของ Soft Power ในความสัมพันธ์ไทย-ลาว แหล่งที่มาของอำนาจละมุน และปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้ Soft Power ในบริบทความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ซึ่งมีคั่นควาและรวบรวมเอกสารจากแหล่งข้อมูลที่รวมถึงประเมินคุณภาพของเอกสารโดยพิจารณาจากความถูกต้อง ความทันสมัย และความเกี่ยวข้องกับหัวข้อการศึกษา แล้วจึงนำมาสู่ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงความหมาย บริบท และความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร จัดหมวดหมู่ข้อมูลตามหัวข้อที่กำหนดไว้ในกรอบแนวคิด เพื่อเชื่อมโยงข้อมูลกับคำถามวิจัย และสุดท้ายผู้เขียนได้มีการสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ เพื่อสร้างความเข้าใจในเชิงลึกและตอบคำถามวิจัยนั้น ได้นำเสนอข้อค้นพบในลักษณะที่เป็นระบบ พร้อมอ้างอิงทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับ

ทั้งนี้ สำหรับการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลในงานวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ 1) ประเมินคุณภาพเอกสาร ด้านความถูกต้อง ทันสมัย และน่าเชื่อถือ 2) ตรวจสอบความสอดคล้องของข้อมูลจากหลายแหล่ง (Triangulation) 3) วิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) เพื่อลดอคติ และ (4) ใช้แหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ จากองค์กรภาครัฐและวารสารวิชาการ เพื่อให้ผลวิจัยแม่นยำและสมเหตุสมผล

ผลการวิจัย

1. ทรัพยากรและสถานการณ์ของอำนาจละมุนของไทยและจีนในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

รูปแบบและทรัพยากรอำนาจละมุนของจีน ใน สปป.ลาว

ประเทศจีนมีการใช้ประโยชน์และดำเนินนโยบายด้านการส่งออกอำนาจละมุนมาเป็นระยะเวลานานตั้งแต่ต้นศตวรรษที่ 90 คือในช่วงของการสู้รบระหว่างพรรคคอมมิวนิสต์จีนที่นำโดย เหมา เจ๋อตง และพรรคกั๋วหมินต้ง ที่นำโดย ชุน ยัตเซ็น ซึ่งในช่วงแรกของนโยบายการส่งออกอำนาจอ่อนของจีนถูกใช้โดยฝั่งคอมมิวนิสต์ที่มี เหมา เจ๋อตง เป็นผู้นำ เน้นการเผยแพร่ของการสู้รบเพื่อประชาชน

และการรักชาติ (Kruarattikan, 2008) ต่อมาในช่วงปลายศตวรรษที่ 20 ได้มุ่งเน้นการส่งออกภาษาและวัฒนธรรมจีนเป็นหลัก เนื่องจากจีนต้องการปรับและแก้ไขภาพลักษณ์ที่นานาประเทศมองว่าจีนเป็นภัยคุกคาม โดยการใช้การทูตเชิงวัฒนธรรมเป็นตัวช่วย ซึ่งสถาบันขงจื๊อ ถือเป็นหนึ่งในเครื่องมือสำคัญในการส่งออกวัฒนธรรมของจีนที่จะช่วยให้นานาประเทศรู้จักและเข้าใจจีนมากยิ่งขึ้น แต่ในปัจจุบันรูปแบบการส่งออกนโยบายของจีนได้มีการเปลี่ยนแปลงไป โดยเปลี่ยนทิศทางของนโยบายการส่งออกอำนาจละมุนที่เน้นภาษาและวัฒนธรรมในการปรับภาพลักษณ์ที่ดีของจีนไปเป็นการมุ่งเน้นให้ความช่วยเหลือในด้านการค้าและการลงทุน เพื่อผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและขยายอิทธิพลทางการเมือง ซึ่งส่งผลให้จีนก้าวขึ้นมาเป็นมหาอำนาจของโลกมากขึ้นมีฐานเสียงในองค์กรระหว่างประเทศมากขึ้นและกลายเป็นหนึ่งในประเทศมหาอำนาจของโลกที่แข็งแกร่งอย่างสมบูรณ์ (พรวิชัย หล้าพิระกุล และ ปารมิตา แซ่เตียว, 2564)

การขยายอำนาจละมุนของจีนเข้ามาสู่ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) นั้น แหล่งอำนาจส่วนใหญ่มาจาก 3 แหล่งสำคัญตามแนวคิด (Soft Power) ของ Joseph Nye (2004) ได้แก่ ด้านวัฒนธรรม ด้านคุณค่าทางการเมือง และด้านนโยบายระหว่างประเทศ ซึ่งปัจจุบันพบว่า จีนได้ส่งออกอำนาจละมุนมาสู่ สปป.ลาว หลายรูปแบบ แต่ที่เด่นชัดที่สุด คือ แนวคิด “หนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง” (BRI- Belt and Road Initiative) เพื่อเสริมสร้างศักยภาพด้านโครงสร้างพื้นฐานในลาว ถือว่าเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ชัดเจนที่สุดในปัจจุบัน เพราะด้วยการลงทุนในโครงการรถไฟจีน-ลาว ซึ่งมีมูลค่า 5.9 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ เพื่อได้ผลักดันให้ สปป.ลาว ที่มีปัญหาเกี่ยวกับระบบขนส่งได้มีโอกาสเชื่อมโยงการขนส่งทางบก มีเป้าหมายเพื่อช่วยส่งเสริมศักยภาพทางเศรษฐกิจ การท่องเที่ยว ให้คนจีนสามารถเดินทางท่องเที่ยวในประเทศ สปป.ลาว ได้อย่างง่ายยิ่งขึ้น (World Bank, 2020) โดยเส้นทางรถไฟสายนี้ ถือเป็นส่วนหนึ่งของโครงการทางรถไฟสายคุนหมิง-สิงคโปร์ เริ่มโครงการก่อสร้างเมื่อ พ.ศ. 2559 เปิดให้บริการในวันที่ 3 ธันวาคม พ.ศ. 2564 หลังจากเปิดทำการพบว่า มีจำนวนผู้ใช้บริการมากถึง 417,400 คน และขณะเดียวกันก็มีปริมาณขนส่งสินค้าแล้วกว่า 647,700 ตัน (Vientiane Times, 2023) ซึ่งถือว่าเป็นแนวโน้มที่ดีต่อการลงทุนของจีนในครั้งนี้

ทั้งนี้จีนยังพยายามสร้างค่านิยมทางการเมือง ผ่านความสัมพันธ์ทางการเมืองระดับรัฐ โดยการส่งเสริมการพัฒนาแนวคิดสังคมนิยม ซึ่งจีนพร้อมสนับสนุนการปกป้องผลประโยชน์ของลาว และต่อต้านการแทรกแซง รวมถึงเสริมสร้างการแลกเปลี่ยนด้านธรรมาภิบาลและกระชับความร่วมมือเชิงปฏิบัติ (สำนักข่าวกรองแห่งชาติ, 2566) ส่วนด้านวัฒนธรรม ได้มีการจัดตั้งสถาบันขงจื๊อ ซึ่งเป็นองค์กรนอกภาครัฐที่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีน โดยกระทรวงศึกษาธิการของจีน มีบทบาทในการร่วมมือกับสถาบันการศึกษาของประเทศต่างๆ ทั่วโลก เพื่อส่งเสริมการศึกษาภาษาและวัฒนธรรมจีน ในแต่ละประเทศ ซึ่งสำหรับ สปป.ลาว มีการจัดตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2553 เป็นสถานที่สำหรับเรียนรู้ภาษา วัฒนธรรม และระบบการศึกษาของจีน ในมหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว ซึ่งปัจจุบันมีการเปิดการเรียนการสอนถึงระดับปริญญาตรี นอกจากนี้ยังมีการดำเนิน

แผนปฏิบัติการประชาคมที่มีอนาคตร่วมกันลาว-จีน ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพสูง (CRI Online, 2020) ซึ่งศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมจีนนี้ ถือว่าได้รับความนิยมอย่างมากสำหรับเยาวชนคนลาวโดยเห็นได้จากการมีจำนวนผู้เรียนมากขึ้นอย่างต่อเนื่องจนมีเสียงชื่นชมอย่างมากจากสังคม สปป.ลาว ปัจจุบันมีการขยายความร่วมมือขึ้นไปยังมหาวิทยาลัยสุพานวง แขวงหลวงพระบาง อีก 1 แห่ง

จากภาพรวมเกี่ยวกับการขยายหรือส่งออกอำนาจละมุนของจีนมาสู่ สปป.ลาว ในเบื้องต้น ที่กล่าวมาแล้วนั้น ทำให้เห็นว่าจีนมีบทบาทในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมของลาวอย่างต่อเนื่องผ่านแนวคิดอำนาจละมุนเพื่อให้เกิดความรู้สึกที่คุ้นเคย เป็นกันเอง ของสังคมและประชาชนทั้งสองประเทศ แทนการแสดงออกด้วยการข่มขู่หรือใช้กำลังจากกองทัพเหมือนสมัยอดีต อีกทั้ง สปป.ลาวยังเป็นประเทศที่อยู่ติดกับประเทศจีน และเป็นหน้าด่านสำคัญของประตูการค้าที่จะสามารถเชื่อมต่อไปยังประเทศสมาชิกอาเซียนอื่นๆ ได้ เช่น ไทย กัมพูชา และมาเลเซีย เป็นต้น ดังนั้นแม้ว่าการถูกครหาว่าจีนกำลังจะครอบงำลาวในทุกด้านแต่ก็ไม่สามารถปฏิเสธได้ว่าการเข้ามาลงทุนของรัฐบาลจีนเป็นการสร้างโอกาสแก่คนลาว ให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิต พัฒนาคุณภาพสังคมให้ดีกว่าอดีตได้ด้วยการใช้อำนาจละมุนเป็นกลยุทธ์สำคัญในการสร้างการยอมรับและขับเคลื่อนในปัจจุบัน

รูปแบบและทรัพยากรอำนาจละมุนของไทย ใน สปป.ลาว

สำหรับประเทศไทย มีวัฒนธรรมซึ่งเป็นแหล่งที่มาของอำนาจละมุนที่เป็นที่รู้จักและได้รับความนิยมในต่างประเทศมากมาย อาทิเช่น นาฏศิลป์ไทย อาหารไทย มวยไทย และภาพยนตร์ไทย ซึ่งรัฐบาลมีการประกาศนโยบายอย่างต่อเนื่องในการสนับสนุนอำนาจละมุนและอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ของไทยให้เป็นที่รู้จักทั่วโลก ด้วยการแนะนำหน่วยงานรัฐทำงานร่วมกับภาคเอกชน ครอบคลุมทั้งผู้ผลิต ศิลปิน บุคลากรเบื้องหลัง เพื่อผลักดันให้อำนาจละมุนเกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจ พร้อมมีการผลักดันวัฒนธรรมไทยให้แก่อำนาจละมุน นายกรัฐมนตรีได้สั่งการให้ทุกกระทรวงสำรวจและขับเคลื่อนอำนาจละมุนเพื่อผลักดันให้เกิดประโยชน์สูงสุดทางเศรษฐกิจ เชื่อมโยงวัฒนธรรมไทยสู่สากล โดยมีการประกาศส่งเสริมวัฒนธรรม 5F ที่เป็น Soft Power ของไทยได้แก่ Food (อาหาร) Film (ภาพยนตร์/วีดิทัศน์) Fashion (การออกแบบ) Fighting (ศิลปะการต่อสู้) และ Festival (เทศกาล) ให้กลายเป็นสินค้าทางส่งออกทางวัฒนธรรมสำคัญของไทย ซึ่งรัฐบาลไทยเล็งเห็นว่าด้วยเอกลักษณ์-วัฒนธรรมไทย เป็นรากฐานที่เป็นทุนทางวัฒนธรรม ซึ่งสามารถสะท้อนผ่านอาหาร ศิลปะ วัฒนธรรม บันเทิง เพลง ภาพยนตร์ และสถานที่ท่องเที่ยว โดยเฉพาะความพยายามที่จะยกระดับความเป็นท้องถิ่นให้กลายเป็น Soft Power ที่จะทำให้ไทยเป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้น (กชภพ กรเพชรรัตน์, 2565)

การขยายอำนาจละมุนของไทยเข้าไปสู่ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) นั้น พบว่ามีการ 2 แหล่งอำนาจสำคัญ ได้แก่ ด้านนโยบายระหว่างประเทศ ซึ่งส่วนใหญ่ถูกดำเนินการผ่านภาครัฐเป็นสำคัญ อาทิ นโยบายพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐาน “สะพานมิตรภาพ” เพื่อเป็นจุดเชื่อมโยงและรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจและการค้าการลงทุนระหว่างประเทศไทยกับสปป.ลาว ทำให้การขนส่งสินค้าจากไทยไปสู่ตลาดในจีนตอนใต้ เชื่อมโยงการขนส่งสินค้าจากภาคกลางของ

สปป.ลาว สู้ทำเรื่อน้ำลิกแหลมฉ้างของไทย เพื่อส่งออกทางทะเลต่อไปยังภูมิภาคอื่นๆ เพื่อเศรษฐกิจไทยเติบโตอย่างยั่งยืน (กรมประชาสัมพันธ์, 2566) ซึ่งปัจจุบันการสร้างสะพานข้ามแม่น้ำโขงระหว่างไทยและ สปป.ลาว มีทั้งหมด 5 แห่ง นอกจากนี้ยังมีโครงการเพื่อการช่วยเหลือด้านเงินกู้รายโครงการ จำนวน 21 โครงการ มูลค่ารวม 15,322.86 ล้านบาท คิดเป็น 69.7% ของการให้ความช่วยเหลือทางการเงินทั้งหมดที่สำนักงานความร่วมมือพัฒนาเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน (สพพ.) ให้กับประเทศเพื่อนบ้าน (กรุงเทพธุรกิจ, 2566) ตลอดจนโครงการความร่วมมือระหว่างประเทศด้านอื่นๆ เช่น โครงการความร่วมมือในการต่อต้านการค้ามนุษย์ ซึ่งประเทศไทยอยู่ระหว่างสนับสนุน สปป. ลาว ในการก่อสร้างศูนย์พัฒนาสังคมมิตรภาพไทย - ลาว ที่นครหลวงเวียงจันทน์เพื่อให้ความช่วยเหลือแบบครบวงจรแก่ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ โครงการความร่วมมือวิชาการเพื่อการพัฒนา ไทย - ลาว จำนวน 53 โครงการ ใน 7 สาขา คือ สาขาการเกษตร สาธารณสุข การศึกษา การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การค้าอุตสาหกรรม และการท่องเที่ยว สิ่งแวดล้อม และการพัฒนาสังคมและธรรมาภิบาล เป็นต้น (ศูนย์ข้อมูลเพื่อธุรกิจไทยลาว, 2562)

นอกจากนี้ยังมีอำนาจละมุนด้านวัฒนธรรม ที่มีบทบาทอย่างยิ่งต่อประชาชนของ สปป.ลาว ได้แก่ สื่อบันเทิงประเภทละครทีวี ภาพยนตร์ เพลง กีฬา อาหาร ศิลปะวัฒนธรรม และการท่องเที่ยว เป็นต้น ที่คนลาวสามารถเข้าถึงข้อมูลเหล่านี้ได้ตามสื่อมีเดียออนไลน์ต่างๆ คือ Facebook YouTube TikTok Website และอื่นๆ ที่สามารถใช้งานผ่านโทรศัพท์มือถือรุ่นใหม่ (Smart Phone) ได้ ซึ่งปัจจุบันสื่อบันเทิงเหล่านี้ได้มีการแพร่กระจายไปในเกือบทั่วทุกพื้นที่ของ สปป.ลาว ส่งผลให้ คน สปป.ลาว มีความเข้าถึงและเข้าใจในความเป็นไทยและวัฒนธรรมไทยมากขึ้น นำมาสู่การปรับเปลี่ยนมุมมองและทัศนคติของคนลาวต่อคนไทยและช่วยลดระดับความกดดันให้แก่نگลงทุนและประชาชนไทยที่เข้าไปเนินธุรกิจภายใน สปป.ลาวได้ดียิ่งขึ้น อีกทั้งยังมีผลต่อการสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนคนลาวหันมาสนใจและต้องการมาเที่ยว ทำงาน และซื้อสินค้าในประเทศไทยมากขึ้นตามมาด้วย ผลกระทบภายในประเทศคือสินค้าไทยได้รับความนิยมในหมู่ประชาชนคนลาวมากยิ่งขึ้น นักลงทุนไทยในลาว และกลุ่มพ่อค้าแม่ค้าคนลาวต่างมีรายได้จากการจำหน่ายสินค้า อาหาร ที่เป็นยี่ห้อของไทย

การขยายตัวของธุรกิจไทยใน สปป.ลาว ไม่เพียงแต่เป็นการสร้างรายได้แก่นักลงทุนไทยเท่านั้น แต่ทว่า ผู้ได้รับผลประโยชน์อีกกลุ่ม คือ คนลาวที่นำเข้าสินค้าไทยไปจำหน่ายใน สปป.ลาว เห็นพ้องกันว่า เป็นสินค้าที่ขายดีเป็นอันดับต้นๆ ในตลาดสินค้า สปป.ลาว ทำให้ระบบธุรกิจสินค้าชายแดนมีความคึกคักและสร้างรายได้แก่ทั้งสองชาติไม่น้อย นอกจากนี้ยังพบว่า โครงการของรัฐไทยและการลงทุนของเอกชน ตลอดจนการแพร่ขยายของอำนาจละมุนไทยใน สปป.ลาว ทั้งสื่อออนไลน์ ตรายสินค้า และวัฒนธรรมอื่นๆ ที่ถูกนำพาเข้าไปโดย รัฐ เอกชน นักลงทุนไทย หรือกระทั่งประชาชนคนลาวเอง ทำให้เกิดค่านิยมไทยในบางโอกาส ส่งผลให้ประชาชนและนักลงทุนจากจีนที่เข้ามาอยู่ใน สปป.ลาว ได้ซึมซับความเป็นไทยจากอิทธิพลในการกระจายตัวอำนาจละมุนของไทยไปด้วย ซึ่งคาดว่าเป็นส่วนหนึ่งของการ

กระจายข่าวสารกลับสู่ประเทศจีนใหญ่อันนำมาสู่ความปรารถนาที่จะเดินทางมาเที่ยวไทยของคนจีนในปัจจุบันด้วย

2. ผลกระทบทางอ้อมของประเทศที่สามต่อการใช้อำนาจละมุนของไทยในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ กับ สปป.ลาว

สปป.ลาว กับการเป็นประเทศที่สามในการสานสัมพันธ์ความร่วมมือ

ท่ามกลางสนามการค้าและการลงทุนใหม่ที่มีนักลงทุนจากหลายประเทศส่งผลให้ สปป.ลาว ต้องกลายเป็นพื้นที่ยุทธศาสตร์สำคัญด้านการลงทุนของอาเซียน และยังเป็นพื้นที่ของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนและรัฐของชาติที่เข้าไปลงทุนใน สปป.ลาว โดยเฉพาะประเทศที่มีอิทธิพลทางเศรษฐกิจและสังคมและมีพื้นที่ใกล้ชิดติดกัน จนนำมาสู่ความร่วมมือด้านต่างๆ ระหว่างประเทศไทยและจีน โดยมี สปป.ลาว เป็นคนกลางหรือเป็นประเทศเชื่อมสัมพันธ์ ซึ่งพบว่ามีหลายมิติความร่วมมือระหว่างกัน

ความร่วมมือเหล่านี้ถือเป็นโครงการที่ประเทศไทยและจีนได้สร้างความมือในระดับรัฐและระดับประชาชนผ่านการลงทุน เกี่ยวข้องหรือการใช้พื้นที่ของ สปป.ลาวในการร่วมมือเพื่อการพัฒนาความสัมพันธ์ ซึ่งพบว่ามีหลายโครงการ และส่วนใหญ่อยู่ในรูปแบบโครงการขนาดใหญ่ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานใน สปป.ลาว ได้แก่

(1) ความร่วมมือประเภทเมืองหรือจังหวัดทั่วไป ดังที่ปรากฏคือ แนวคิดเมืองคู่แฝด สานสัมพันธ์ ไทย ลาว และจีน ซึ่งเป็นความร่วมมือระหว่างจังหวัดมุกดาหาร ประเทศไทยและแขวงสะหวันนะเขต สปป.ลาว ซึ่งมีการสถาปนาความสัมพันธ์ร่วมกันมาตั้งแต่ พ.ศ. 2547 และในปัจจุบันได้มีความร่วมมือที่กว้างขวาง กล่าวคือ มีการขยายขอบข่ายความร่วมมือระหว่างเมืองมากกว่าไทยและ สปป.ลาว โดยมีการเพิ่มความร่วมมือกับเมืองฉงจั่ว เขตปกครองตนเองกว่างซีจ้วง ประเทศจีน เข้ามาร่วมเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาความสัมพันธ์ด้วย (กองการต่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย, 2563) ซึ่งภารกิจสำคัญในการดำเนินงานตามแนวคิด “เมืองพี่เมืองน้อง” (Sister Cities) ในพื้นที่นี้คือ การรักษาความสงบเรียบร้อยระหว่างชายแดนประเทศ การอำนวยความสะดวกทางการค้าและการลงทุน การเกษตรและภาคอุตสาหกรรม การคมนาคมขนส่ง การท่องเที่ยว การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การสาธารณสุข การกีฬา และศิลปวัฒนธรรม การส่งเสริมความสัมพันธ์ระดับประชาชนกับประชาชน รวมทั้งมีการแลกเปลี่ยนการเยือนของผู้บริหารระดับสูง

(2) ความร่วมมือประเภทร่วมลงทุนในพื้นที่เมืองหรือจังหวัดทั่วไป ดังที่ปรากฏคือ โครงการก่อสร้างสะพานมิตรภาพไทย-ลาว แห่งที่ 4 เชียงของ จ.เชียงราย-ห้วยทราย แขวงบ่อแก้ว สปป.ลาว โดยเป็นโครงการสร้างสะพานข้ามแม่น้ำโขง เชื่อมต่อระหว่างประเทศไทย สปป.ลาว ระยะทาง 2.48 กิโลเมตร รูปแบบของสะพานเป็นคอนกรีตรูปกล่อง (Segmental Concrete Box Girder) ขนาด 2 เลน นอกจากสะพานแล้วยังมีโครงการก่อสร้างถนนไปอีกประมาณ 6 กิโลเมตรเข้าในเขตเมืองห้วยทราย ซึ่งเป็นถนนลาดยางขนาดสองเลน รวมทั้งมีการก่อสร้างด่านตรวจคนเข้าเมืองด้วยสถาปัตยกรรมแบบล้าน

ข้างเป็นการเชื่อมต่อกับเส้นทาง R3A ที่เชื่อมต่อระหว่างจีน - ลาว - ไทย (สำนักงานการท่องเที่ยว จังหวัดเชียงราย, 2556)

(3) ความร่วมมือประเภทระดับชาติหรือภูมิภาค ดังที่ปรากฏคือ การดำเนินการของแต่ละประเทศสมาชิกลุ่มแม่น้ำโขง สำหรับการลงนามบันทึกความเข้าใจว่าด้วยการดำเนินการตามความตกลงว่าด้วยการขนส่งข้ามพรมแดนในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงในระยะแรก (MOU on the Early Harvest) ประเทศไทยร่วมกับกัมพูชา ลาว จีน เมียนมา และเวียดนาม ลงนามบันทึกความเข้าใจว่าด้วยการดำเนินการตามความตกลงว่าด้วยการขนส่งข้ามพรมแดนในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง "ระยะแรก" (Memorandum of Understanding on the 'Early Harvest' Implementation of the Greater Mekong Sub region Cross-Border Transport Facilitation Agreement)

(4) ความร่วมมือประเภทร่วมลงทุนในพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ ดังที่ปรากฏคือ หรือเมืองสำคัญการก่อสร้างสะพานรถไฟข้ามแม่น้ำโขงแห่งใหม่ เนื่องจากสะพานมิตรภาพไทย-ลาว แห่งที่ 1 มีสภาพการจราจรที่หนาแน่น ประกอบกับจะต้องปิดสะพานและงดการสัญจรของรถยนต์ขณะที่รถไฟวิ่งผ่าน ทำให้ไม่ได้รับความสะดวกนัก จึงเห็นควรให้สร้างสะพานแห่งใหม่เพื่อใช้สำหรับรถไฟโดยเฉพาะ โดยจะรื้อรางออกจากสะพานมิตรภาพแห่งที่ 1 ให้เหลือแต่ถนน ปัจจุบันอยู่ระหว่างการหารือสามฝ่าย (ไทย-ลาว-จีน) เพื่อการศึกษาและออกแบบการก่อสร้างสะพานรถไฟแห่งใหม่ให้สามารถรองรับทางรถไฟขนาด 1 เมตร และ 1.435 เมตร สำหรับโครงการรถไฟความเร็วสูงเชื่อมไทย-ลาว-จีน ในอนาคต และเพื่อให้สอดคล้องกับโครงการความร่วมมือด้านรถไฟระหว่างไทย-จีน (เส้นทางกรุงเทพฯ-หนองคาย) และโครงการความร่วมมือด้านรถไฟระหว่างลาว-จีน (เส้นทางคุนหมิง-เวียงจันทน์) ที่อยู่ระหว่างการก่อสร้างด้วย (กรมประชาสัมพันธ์, 2565)

นอกจากความร่วมมือระหว่างรัฐบาลผ่านโครงการขนาดใหญ่แล้ว จากการสำรวจข้อมูลงานวิจัยเบื้องต้นยังพบว่า ในภาคประชาชนหรือกลุ่มนักลงทุนยังมีความร่วมมือระหว่างกัน คือ ภาคเอกชนไทยและจีนในการสร้างบรรยากาศการดำเนินธุรกิจที่เป็นนุ้มนวล ลดการแข่งขันในบางโอกาส เพื่อสร้างสมดุลทางการค้าภายในพื้นที่ มีการประชุมแสดงวิสัยทัศน์ทางการธุรกิจเพื่อหาช่องทางในการสานสัมพันธ์ทางการค้า เช่น โอกาสในการซื้อขายพลังงานระหว่างกัน การสร้างผลิตภัณฑ์เกี่ยวเนื่องเพื่อรองรับการผลิตสินค้าของอีกฝ่าย อาทิ การพัฒนาเทคโนโลยียานยนต์ไฟฟ้าของนักธุรกิจเพื่อสอดคล้องกับแนวทางการจำหน่ายพลังงานประเภทต่างๆ ของนักธุรกิจไทย และซื้อ ขาย และขนส่งสินค้าระหว่างประเทศไทยและจีน ผ่านระบบการขนส่งใน สปบ.ลาว (SCB, 2565) ซึ่งนับวันยังมีการเติบโตและขยายขนาดธุรกิจที่ใหญ่ขึ้น

เป้าหมายของสร้างความสัมพันธ์ไทย จีน ในประเทศที่สาม

ประเทศไทยและจีน มีการสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างกันเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2518 ความสัมพันธ์ระหว่างสองประเทศมีความใกล้ชิด มีการแลกเปลี่ยนการเยือนในทุกระดับอย่างสม่ำเสมอ และมีการขยายความร่วมมือเชิงลึกในทุกมิติระหว่างไทยกับจีนอย่างต่อเนื่อง แต่ด้วยการเปลี่ยน

ทางสังคมโลกและเทคโนโลยีสมัยใหม่ทำให้บริบทของความสัมพันธไมตรีมีการเปลี่ยนแปลงไป ส่งผลต่อทิศทางและรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างรัฐและประชาชนที่เปลี่ยนแปลงตามไปด้วย จากผลการศึกษารวบรวมเบื้องต้น สามารถจำแนกเป้าหมายของการสานสัมพันธ์ในพื้นที่ประเทศที่สามได้ ดังนี้

(1) เป้าหมายทางการขยายความร่วมมือระหว่างรัฐ คือ แม้ว่าไทยกับจีนมีความสัมพันธ์เชิงหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์รอบด้าน (Comprehensive Strategic Partnership) และมีหลักการตั้งอยู่บนพื้นฐานของการเคารพซึ่งกันและกัน ความไว้วางใจ และการไม่แทรกแซงในกิจการภายใน ปัจจุบันไทยกับจีนได้ยกระดับขยายความร่วมมือให้มีความใกล้ชิดและรอบด้านมากยิ่งขึ้น ทั้งสองประเทศมีความเชื่อมโยงทางเชื้อชาติและวัฒนธรรมอย่างแนบแน่น รวมทั้งไม่เคยมีปัญหาขัดแย้งกันทางประวัติศาสตร์ พรมแดน หรือน่านน้ำระหว่างกัน นอกจากนี้ ไทยและจีนยังมีความร่วมมือที่ใกล้ชิดในกรอบอาเซียน – จีน กรอบความร่วมมือแม่โขง – ล้านช้าง และจีนเป็นประเทศหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนาของยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจอิรวดี – เจ้าพระยา – แม่โขง (Ayeyarwady-Chao Phraya-Mekong Economic Cooperation Strategy: ACMECS) (สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงปักกิ่ง, 2565) ซึ่งการสานสัมพันธ์กันในประเทศที่สามนี้เป็นการวางรากฐานความเชื่อมั่นต่อการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศร่วมกันอย่างจริงจัง โดยแสดงออกถึงการปฏิบัติแนวคิดความสัมพันธ์ไทยจีนแบบเดิม ให้สามารถมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันได้แม้อยู่ในพื้นที่อื่น อีกทั้งยังทำให้รัฐทั้งสองประเทศสามารถเชื่อมโยงนโยบายทั้งความมั่นคง การค้าการลงทุน สังคมและวัฒนธรรม ระหว่างกันได้ดียิ่งขึ้น อีกทั้งในปัจจุบัน สปป.ลาวเป็นศูนย์กลางในการดำเนินธุรกิจการค้าในระดับต่างๆ ของทั้งไทยและจีน เนื่องด้วยเป็นเส้นทางหลักในการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศ ซึ่งถือว่ามีบทบาทและมีผลประโยชน์ร่วมกันในระดับรัฐด้วย

(2) เป้าหมายสร้างพันธมิตรการค้าการลงทุนใน สปป.ลาว ของภาคเอกชน ถือเป็นโอกาสในการสร้างความร่วมมือด้านเศรษฐกิจเป็นหัวใจของความสัมพันธ์ไทย – จีน โดยความสัมพันธ์ดังกล่าวมีความเข้มข้นขึ้นจากการบังคับใช้ความตกลงการค้าเสรีอาเซียน – จีน เมื่อเดือนมกราคม 2553 และการยกระดับความตกลงดังกล่าวในปี 2562 ตลอดจนการเปิดใช้เส้นทาง R3A เส้นทาง R8 R9 และ R12 ซึ่งเชื่อมต่อระหว่างภาคเหนือ/ตะวันออกเฉียงเหนือของไทยกับจีนตอนใต้ผ่านลาวและเวียดนาม การก่อสร้างเส้นทางรถไฟความเร็วสูงเชื่อมไทย-ลาว-จีน (สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงปักกิ่ง, 2565) สำหรับภาคเอกชนไทยแล้วการอยู่ในพื้นที่ สปป.ลาว ถือเป็นโอกาสอยู่ท่ามกลางสนามการค้า ถือเป็นจุดยุทธศาสตร์สำคัญของการดำเนินธุรกิจ ดังนั้นการสามารถพึ่งพาหรือเชื่อมโยงกับกลุ่มนักธุรกิจชาติอื่นที่มีอำนาจทางการค้าได้ ย่อมถือว่าเป็นหน่อโอกาสที่ดีของการดำเนินธุรกิจไทย ทั้งทางด้านอำนาจการต่อรอง และความสะดวกในการขนส่ง เนื่องด้วยว่าปัจจุบันประเทศไทยมีการนำเข้าสินค้าจากจีนหลายประเภท บางส่วนมีการขนส่งผ่าน สปป.ลาว อาทิ โทรศัพท์มือถือ ชิ้นส่วนโทรศัพท์มือถือ ชิ้นส่วนคอมพิวเตอร์ เหล็กกล้า คาร์บอนแบล็ค อุปกรณ์ควบคุมและจ่ายไฟฟ้า จอ LCD คอมเพรสเซอร์ของเครื่องปรับอากาศ เห็ดหอมแห้ง สารกำจัดวัชพืช และสินค้าส่งออกจากไทยไปจีน อาทิ ฮาร์ดไดรฟ์ ยางพารา แผงวงจรรวม ไม้อัด ชิ้นส่วนจอ LCD ทุเรียนสด มันสำปะหลังแห้งและแป้งมันสำปะหลัง

เคมีภัณฑ์ ชิ้นส่วนโทรศัพท์มือถือ ชิ้นส่วนคอมพิวเตอร์ เป็นต้น ซึ่งปัจจุบันจีนและ สปป.ลาวยังคงค้าขายสำคัญของไทยในด้านการนำเข้าและส่งออก ดังนั้นหากสามารถเชื่อมสัมพันธ์กับนักลงทุนและประชาชนจีนใน สปป.ลาวได้ย่อมหมายถึงโอกาสในการลดต้นทุนการขนส่งและอาจมีการการนำเข้าสินค้าต้นทุนต่ำเพิ่มมากขึ้นด้วย

(3) เป้าหมายในการดึงดูดนักลงทุนและประชาชนจีนให้สนใจประเทศไทย คือ เศรษฐกิจจีนที่ผ่านมานับว่ามีการพัฒนาแบบก้าวกระโดด การขยายศักยภาพการลงทุนภายในประเทศจีนออกไปสู่ประเทศในภูมิภาคอาเซียน อย่าง สปป.ลาว ก็มีไม่น้อย แต่ด้วยการเป็นประเทศที่ยังใหม่ในการลงทุนทำให้ สปป.ลาวมีอุปสรรคมากมาย ส่งผลให้นักลงทุนมีความเชื่อมั่นน้อย แต่ทว่าหากมีการสร้างความเข้าใจในทิศทางการขยายธุรกิจ หรือการสร้างธุรกิจเชื่อมลงมาที่ประเทศไทยอาจส่งผลให้นักลงทุนจีนได้ประโยชน์จากการลงทุนไม่น้อย เนื่องด้วยความสะดวกได้เปรียบในหลายๆ ด้านของประเทศไทย ทั้งในเรื่องของพื้นที่ตั้งในภูมิภาค เขตการค้าเสรีจีน-อาเซียน การเป็นอาเซียนฮับ รวมถึงในเรื่องของกลุ่มภาคธุรกิจบางกลุ่มที่ประเทศไทยมีความพร้อม มีมาตรการการส่งเสริมการลงทุนที่ให้โอกาสนักลงทุนต่างชาติ และที่สำคัญก็คือแหล่งวัตถุดิบต่าง ๆ รวมทั้งการสนับสนุนงานด้านการลงทุนของปีโอไอจีจะเป็นการอำนวยความสะดวกให้กับนักลงทุนทั่วโลกโดยเฉพาะจากจีนเข้าไปลงทุนในประเทศไทย และที่ผ่านมาขณะนี้นักลงทุนจากจีนก็เข้าไปลงทุนในประเทศไทยเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ยังเป็นกระบอกเสียงส่งต่อความสวยงามด้านการท่องเที่ยวไทยไปสู่คนจีนอย่างต่อเนื่อง เพราะในปัจจุบันจีนเป็นตลาดนักท่องเที่ยวอันดับ 1 ของไทยในปี 2566 ภายหลังช่วงโควิด-19 ระบาด ยังพบว่านักท่องเที่ยวจีนเดินทางมาไทยในช่วง 8 เดือนแรกของปี ประมาณ 2.2 ล้านคน ทั้งนี้ จีนได้จัดตั้งสำนักงานการท่องเที่ยวแห่งชาติจีน (China National Tourism Office: CNTO) ที่กรุงเทพฯ เมื่อปี 2560 เพื่อส่งเสริมความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวระหว่างไทยกับจีน และปัจจุบันรัฐบาลยังมีนโยบาย “ฟรีวีซ่า” หรือมาตรการยกเว้นการลงตรา (BBC New, 2566) เพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวจีนด้วย

(4) เป้าหมายในการสร้างความเข้าใจและความร่วมมือระหว่างกัน แม้ว่าเป้าหมายสำคัญของการสานสัมพันธ์ของภาคประชาชนไทยและจีน ในพื้นที่ประเทศที่สาม หรือพื้นที่ยุทธศาสตร์การค้าใหม่ อย่าง สปป.ลาว กลายเป็นโอกาสในการสานสัมพันธ์บนพื้นที่ประกอบการจริง ทำให้เห็นภาพของความเคลื่อนไหวทางการค้า ธุรกิจ การแข่งขัน ชีตความสามารถระหว่างกัน ตลอดจนทัศนคติ มุมมอง ความคิดเห็นของบุคคล และเปลี่ยนแปลงของสังคมที่ไวต่อสถานการณ์การต่างๆ ทำให้นักลงทุนและประชาชนในพื้นที่ต่างสามารถเข้าถึงกันได้สะดวกยิ่งขึ้น หากแต่เป้าหมายในส่วนนี้ไม่ได้เน้นเรื่องของการค้าการลงทุน แต่เป็นเป้าหมายโดยอ้อม ที่ปรารถนาในการสร้างภาพลักษณ์ว่าจีนคือพันธมิตรที่ไทยให้ความสำคัญยิ่ง เพื่อช่วยคานอำนาจของมหาอำนาจเศรษฐกิจโลกจากชาติตะวันตกที่มีเป้าหมายในการเข้ามามีครอบงำหรือควบคุมประเทศไทยแบบเบ็ดเสร็จจนทำให้เสียดุลภาพในการบริหารประเทศ ซึ่งเป้าหมายเช่นนี้ถือเป็นความสำคัญอย่างสูงสุด อันจะเป็นการป้องกันการรุกรานจากชาติอื่นด้วยวิธีการต่างๆ นอกจากนี้ยังมีความหวังในการสร้างความร่วมมือในเชิงพัฒนาสังคมระหว่างกัน ในหลาย

มิติ อาทิ ความมั่นคงทางการทหารและรัฐ การพัฒนาคุณภาพชีวิตของพลเมือง การยกระดับคุณภาพการศึกษา การพัฒนาเทคโนโลยีขั้นสูง และการเผยแพร่วัฒนธรรม เป็นต้น

จากเป้าหมายของการสร้างความสัมพันธ์ของประชาชนคนไทยและจีนในพื้นที่ประเทศที่สาม คือ สปป.ลาว นั้น ในภาพรวมแล้วพบว่า ประชาชนไทยมีความคาดหวังที่จะยกระดับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศกับจีนทุกมิติ โดยใช้โอกาสด้านการค้าการลงทุนของ สปป.ลาว เป็นพื้นที่กลาง โดยครอบคลุมทุกเป้าหมายความสัมพันธ์ ทั้งการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม แต่เป็นลักษณะของการสานสัมพันธ์โดยอ้อม หรือ เจรจาในพื้นที่ที่สามแทนการเข้าไปสานสัมพันธ์ในประเทศหลัก ดังนั้นผลของการสานสัมพันธ์นี้จึงอยู่บนพื้นฐานของการปฏิบัติในสถานการณ์จริง คือพื้นที่ของการลงทุน พื้นที่ของการแข่งขัน และพื้นที่ของการเป็นคู่แข่งมากกว่าการเป็นเพื่อนที่ดี ดังนั้นแนวคิดนี้จึงสามารถที่จะช่วยให้เกิดทัศนคติใหม่แก่นักลงทุนต่างชาติที่เข้ามาดำเนินธุรกิจ ใน สปป.ลาว ได้มองเห็นคุณค่าความสัมพันธ์อันจะช่วยให้ลดระดับความรุนแรงในการแข่งขันหันมาเป็นผู้ค้าที่สำคัญและขยายความร่วมมือไปสู่พื้นที่อื่นหรือด้านอื่นๆต่อไป

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 ซึ่งให้เห็นถึงการใช้ทรัพยากรด้านอำนาจละมุนของทั้งประเทศไทยและจีนในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) ซึ่งมีลักษณะและแนวทางที่แตกต่างกัน ทั้งสองประเทศต่างมุ่งสร้างอิทธิพลในบริบทที่สอดคล้องกับศักยภาพของตนเอง โดยจีนมีการใช้อำนาจละมุนอย่างครอบคลุมทั้งสามด้านตามทฤษฎีของ Joseph S. Nye ได้แก่ วัฒนธรรม ค่านิยมทางการเมือง และนโยบายต่างประเทศ ตัวอย่างที่สำคัญคือโครงการรถไฟจีน-ลาว ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของโครงการ “หนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง” (Belt and Road Initiative: BRI) ที่มุ่งสร้างความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจระหว่างจีน ลาว และไทย นอกจากนี้ จีนยังใช้สถาบันขงจื้อเป็นเครื่องมือสำคัญในการเผยแพร่วัฒนธรรมและภาษาจีนเพื่อสร้างความเข้าใจและเชื่อมโยงประชาชนลาวกับวัฒนธรรมจีน และในขณะเดียวกัน ประเทศไทยเน้นการใช้อำนาจละมุนผ่านวัฒนธรรมที่ได้รับความนิยมใน สปป.ลาว เช่น อาหารไทย เพลงไทย ละครโทรทัศน์ และการท่องเที่ยว อีกทั้งยังมีบทบาทในการส่งเสริมความร่วมมือผ่านโครงการโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญ เช่น สะพานมิตรภาพไทย-ลาว ซึ่งสนับสนุนการค้าและการลงทุนระหว่างสองประเทศ โดยวัฒนธรรมไทยยังถูกนำเสนอในรูปแบบ “5F” (Food, Film, Fashion, Fighting, Festival) เพื่อขยายความเข้าใจและสร้างความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นกับประชาชนลาว ซึ่งการใช้อำนาจละมุนในลักษณะดังกล่าวเป็นตัวอย่างสำคัญของความสามารถในการขับเคลื่อนความร่วมมือทางเศรษฐกิจและสร้างความสัมพันธ์ในระดับประชาชน การลงทุนในโครงสร้างพื้นฐาน เช่น โครงการรถไฟจีน-ลาว และสะพานมิตรภาพไทย-ลาว ช่วยยกระดับการพัฒนาทางเศรษฐกิจในภูมิภาค ขณะเดียวกัน ไทยยังสามารถสร้างความน่าสนใจผ่านวัฒนธรรมที่เชื่อมโยงกับความรู้สึกและความชอบของประชาชนใน สปป.ลาว

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 ชี้ให้เห็นว่าความร่วมมือระหว่างประเทศไทยและจีนใน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) มีผลกระทบเชิงบวกทั้งในระดับรัฐและประชาชน โดย สปป.ลาว ทำหน้าที่เป็น “พื้นที่กลาง” สำหรับการสร้างความร่วมมือระหว่างสองประเทศ ความร่วมมือนี้ได้ส่งผลให้เกิดโครงการร่วมลงทุนและการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญ เช่น การพัฒนา เส้นทางการค้า R3A และการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ ซึ่งช่วยเพิ่มการเชื่อมโยงทางการค้าและ โลจิสติกส์ระหว่างไทย จีน และลาว นอกจากนี้ยังช่วยลดการแข่งขันทางเศรษฐกิจในบางด้าน และ เสริมสร้างโอกาสในการพัฒนาความสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจในระดับภูมิภาค และในด้านประชาชน ความร่วมมือดังกล่าวได้ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตใน สปป.ลาว ผ่านโครงการต่าง ๆ เช่น ศูนย์พัฒนา สังคมมิตรภาพไทย-ลาว และสถาบันขงจื้อ โครงการเหล่านี้ไม่เพียงแต่ช่วยส่งเสริมการศึกษาและ วัฒนธรรม แต่ยังสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนของทั้งสามประเทศในระยะยาว ความร่วมมือนี้แสดงถึงศักยภาพในการส่งเสริมความมั่นคงทางสังคมและสร้างความสัมพันธ์ในระดับ รากหญ้าให้แน่นแฟ้นขึ้น นอกจากนี้ ผลงานวิจัยยังชี้ให้เห็นว่าความร่วมมือระหว่างไทยและจีนใน สปป.ลาว สามารถเป็นต้นแบบสำหรับการสร้างความร่วมมือในประเทศที่สามอื่น ๆ ที่ต้องการพัฒนา ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและสังคม งานวิจัยนี้จึงเสนอให้มีการส่งเสริมโครงการลักษณะเดียวกันใน บริบทอื่น ๆ เพื่อเพิ่มความเชื่อมโยงและผลประโยชน์ร่วมกันในระดับภูมิภาค

องค์ความรู้ใหม่

การวิจัยในส่วนนี้ได้ชี้ให้เห็นถึงโอกาสในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศแบบใหม่ ของ ประเทศไทยและจีนได้ใช้ สปป.ลาว เป็นพื้นที่สำหรับการแสดงบทบาทความร่วมมือ โดยเน้นการ ผลผสมผสานอำนาจละมุนจากทั้งสองประเทศเพื่อสร้างผลประโยชน์ร่วมกันบนพื้นที่ประเทศที่สาม ทั้งใน ด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม องค์ความรู้ที่เกิดขึ้นแสดงให้เห็นว่า สปป.ลาว ได้ทำหน้าที่เป็น “ตัวกลางเชิงยุทธศาสตร์” ที่ช่วยเสริมสร้างอิทธิพลของทั้งไทยและจีนในภูมิภาค โดยการสร้างโครงการ ความร่วมมือที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างพื้นฐาน การค้า วัฒนธรรม และ นโยบายการเชื่อมโยงของไทย (Connectivity Policy) กับโครงการ Belt and Road Initiative (BRI) ของจีน เช่น โครงการรถไฟจีน-ลาว ที่เชื่อมโยงทั้งสามประเทศ ซึ่งการสร้างความสัมพันธ์ในรูปแบบนี้ส่งผลกระทบต่อภูมิภาคในมิติใหม่ โดยเฉพาะ

- 1) การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ คือ สปป.ลาวได้รับโอกาสในการพัฒนาที่สูงขึ้นจากการ ลงทุนของไทยและจีน ซึ่งช่วยเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจและความเชื่อมโยงระหว่างประเทศในภูมิภาค
- 2) การเพิ่มความมั่นคงในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ซึ่งจะช่วยลดความตึงเครียดในระดับ ภูมิภาค เนื่องจากเน้นความร่วมมือมากกว่าความขัดแย้ง
- 3) การพัฒนาวัฒนธรรมและการศึกษา ซึ่งเป็นการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมและการศึกษา ส่งเสริมความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นระหว่างประชาชนในระยะยาว

ดังนั้น การศึกษานี้จึงเป็นเป็นการนำเสนอรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างประเทศแบบใหม่ ที่ใช้ความร่วมมือในประเทศที่สาม (สปป.ลาว) เป็นฐานในการสร้างความสัมพันธ์ที่ยั่งยืนและเป็นประโยชน์ต่อทุกฝ่าย ความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นตัวอย่างของการบูรณาการอำนาจละมุนที่มีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งสร้างผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรมในระดับภูมิภาค ทั้งในมิติทางเศรษฐกิจ วัฒนธรรม และสังคม ซึ่งสามารถนำไปปรับใช้กับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศอื่น ๆ ได้ในอนาคต

สรุป

การศึกษาวิจัยเรื่อง การสร้างความสัมพันธ์ไทย-จีนในพื้นที่ประเทศที่สาม กรณีศึกษาภายใต้การขับเคลื่อนอำนาจละมุนในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ได้นำเสนอแนวทางใหม่ในการทำความเข้าใจรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่ไม่ได้จำกัดเพียงความร่วมมือในระดับทวิภาคี แต่ยังขยายไปสู่การสร้างความร่วมมือในระดับไตรภาคี โดยมี สปป.ลาว เป็นพื้นที่สำคัญสำหรับการบูรณาการทรัพยากรอำนาจละมุน ระหว่างไทยและจีน ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า ความร่วมมือดังกล่าวไม่เพียงช่วยสร้างความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างทั้งสามประเทศ แต่ยังมีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างความมั่นคงและการพัฒนาในระดับภูมิภาค

ทั้งนี้ การขับเคลื่อนอำนาจละมุนในบริบทของ สปป.ลาว แสดงให้เห็นถึงการใช้อำนาจประกอบของวัฒนธรรม ค่านิยมทางการเมือง และนโยบายต่างประเทศอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งช่วยสร้างแรงดึงดูดใจและความเชื่อมั่นในระดับระหว่างประเทศ การรวมอำนาจละมุนของไทยและจีนเข้าด้วยกันในพื้นที่ประเทศที่สามยังสะท้อนถึงความพยายามในการลดความตึงเครียดและสร้างความสัมพันธ์ที่สมดุลระหว่างมหาอำนาจและประเทศในภูมิภาคได้

อย่างไรก็ตาม การสร้างความร่วมมือในรูปแบบนี้จำเป็นต้องอาศัยการบริหารจัดการเชิงยุทธศาสตร์ที่มุ่งเน้นผลประโยชน์ร่วมกันของทุกฝ่าย พร้อมทั้งคำนึงถึงผลกระทบต่อชุมชนในพื้นที่เจ้าภาพ การศึกษานี้จึงมีความสำคัญในการให้ข้อมูลเชิงลึกสำหรับการกำหนดนโยบายและกลยุทธ์ความร่วมมือระหว่างประเทศ เพื่อส่งเสริมความยั่งยืนในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมในระดับภูมิภาคในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ผลการวิจัยสามารถนำไปใช้กำหนดนโยบายความร่วมมือระหว่างไทย-จีนใน สปป.ลาว เพื่อส่งเสริมอำนาจละมุนในระดับภูมิภาค โดยเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจ วัฒนธรรม และการศึกษาอย่างยั่งยืน ทั้งยังช่วยภาคเอกชนระบุโอกาสการลงทุน และสนับสนุนการสร้างความสัมพันธ์ประชาชนต่อประชาชนผ่านกิจกรรมแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมและความร่วมมือระดับภูมิภาค

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

รัฐบาลไทยควรส่งเสริมนโยบายการบูรณาการอำนาจละมุนไทย-จีนผ่าน สปบ.ลาว โดยใช้ วัฒนธรรม โครงสร้างพื้นฐาน และการค้า เป็นเครื่องมือหลักในการสร้างความสัมพันธ์ไตรภาคีอย่างสมดุล ควรพัฒนา แผนยุทธศาสตร์ Soft Power ไทยในลาว อย่างเป็นระบบ เช่น ส่งเสริมสื่อบันเทิงไทย ขยายความร่วมมือด้านการศึกษา และเพิ่มโครงการพัฒนาเศรษฐกิจร่วมกัน เพื่อสร้างอิทธิพลเชิงบวก ในระยะยาว ลดการพึ่งพาอำนาจละมุนของจีน และรักษาผลประโยชน์ของไทยในภูมิภาค

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งต่อไปควรขยายขอบเขตการศึกษาความร่วมมือไทย-จีนในประเทศที่สามอื่น ๆ ศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับผลกระทบต่อชุมชน และเปรียบเทียบการใช้อำนาจละมุนของไทยและจีน โดยเน้นการวิเคราะห์ผลลัพธ์และพัฒนากลยุทธ์ความร่วมมือที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นในระยะยาว

เอกสารอ้างอิง

- กชภพ กรเพชรรัตน์. (2565). รัฐบาลไทยกับการผลักดัน Soft Power ท้องถิ่น เมื่อต้อง “สร้าง” อย่าง เป็นระบบไม่ใช่เพราะ “โชคช่วย”. สืบค้นเมื่อ 7 กรกฎาคม 2566, จาก <https://thestandard.co/thai-gov-and-local-soft-power/>
- กรมประชาสัมพันธ์. (2565). รัฐบาลเดินหน้าแผนเชื่อมระบบราง ไทย ลาว จีน เตรียมสร้างสะพานข้าม โขงแห่งใหม่ หนองคาย-เวียงจันทน์ จุดเริ่มต้นเชื่อมต่อรถไฟความเร็วสูง 5 ประเทศ. สืบค้นเมื่อ 14 สิงหาคม 2566, จาก https://thainews.prd.go.th/th/news/print_news/TCATG220813145720872
- กรมประชาสัมพันธ์. (2566). สะพานมิตรภาพไทย - ลาว แห่งที่ 5 คืบกว่า 82.5% ประตูเชื่อมไทย-ลาว-เวียดนาม และมณฑลกว่างสีของจีน. สืบค้นเมื่อ 14 พฤศจิกายน 2566, จาก <https://nbt2hd.prd.go.th/th/content/category/detail/id/2153/iid/198716>
- กรุงเทพธุรกิจ. (2566). “สปพ.” เพิ่มช่วยเหลือ สปบ.ลาว ผีคนขับรถไฟ – ทำแผนธุรกิจสถานี ‘บ้านคำสะหวาด’. สืบค้นเมื่อ 2 ธันวาคม 2566, จาก <https://www.bangkokbiznews.com/business/economic/1082354>
- กองการต่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย. (2563). คู่ความสัมพันธ์เมืองพี่เมืองน้อง ระหว่างไทยกับต่างประเทศ. สืบค้นเมื่อ 23 พฤศจิกายน 2566, จาก http://www.fad.moi.go.th/images/ngancedkumpha/karakada/list%E0%B8%A3%E0%B8%A7%E0%B8%A1_Sister_CITY.pdf
- นันทรรัตน์ วัฒนศรีมงคล. (2555). นโยบายการค้าระหว่างประเทศของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวต่อสาธารณรัฐประชาชนจีน ระหว่างปี พ.ศ. 2549-2553(ภาคนิพนธ์หลักสูตร ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- พรภิษฐ์ หล้าพิระกุล และ ปารมิตา แซ่เตียว. (2564). การเปลี่ยนผ่านนโยบาย “อำนาจอ่อน” สู่ “อำนาจแหลมคม” ของจีนในศตวรรษที่ 21. *วารสาร MFU Connexion: Journal of Humanities and Social Sciences*, 10(2), 79–92. DOI: 10.14456/connexion.2021.17
- ศูนย์ข้อมูลเพื่อธุรกิจไทยลาว. (2562). *ความสัมพันธ์กับไทย*. สืบค้นเมื่อ 23 พฤศจิกายน 2566, จาก <https://thaibizlaos.com/lao/about/relations.php>
- สถานเอกอัครราชทูต ณ เวียงจันทน์. (2565). *ยุทธศาสตร์การดึงดูดการลงทุนของลาว กับการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษอย่างต่อเนื่อง*. สืบค้นเมื่อ 23 พฤศจิกายน 2566, จาก <https://vientiane.thaiembassy.org/th/content/%E0%B>
- สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงปักกิ่ง. (2565). *ความสัมพันธ์ไทย-จีน*. สืบค้นเมื่อ 2 ธันวาคม 2566, จาก <https://thaiembbeij.org/th/republic-of-china/thai-relations-china/>
- สำนักข่าวกรองแห่งชาติ. (2566). *ลาว-จีน เห็นพ้องที่จะส่งเสริมความร่วมมือทางเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมทางการเมืองระหว่างกัน*. สืบค้นเมื่อ 2 ธันวาคม 2566, จาก <https://www.nia.go.th/news/page/4125/>
- สำนักงานการท่องเที่ยวจังหวัดเชียงราย. (2556). *สะพานมิตรภาพ 4 (เชียงใหม่-ห้วยทราย)*. สืบค้นเมื่อ 7 ธันวาคม 2566, จาก <https://www.cots.go.th/travelview/detail.php?id=223>
- Bank Group. (2020). *From Landlocked to Land-Linked Unlocking the Potential of Lao-China Rail Connectivity*. สืบค้นเมื่อ 23 พฤศจิกายน 2566, จาก <https://documents1.worldbank.org/curated/en/648271591174002567/pdf/Main-Report.pdf>
- BBC New. (2566). *จีนเที่ยวไทยจะกลับมาตามคาดหรือไม่ หลังรัฐบาลเศรษฐกิจ เปิดวีซ่าฟรี*. สืบค้นเมื่อ 3 ธันวาคม 2566 จาก <https://www.bbc.com/thai/articles/c3g3dqd7yww0>
- CRI Online. (2020). *มหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว จัดงาน “วันสถาบันขงจื้อ”*. สืบค้นเมื่อ 2 ธันวาคม 2566, จาก <https://thai.cri.cn/20201031/f73be219-691e-942c-dfdd-1ce2a0b544d0.html>
- Jnew. (2565). *สปป. ลาวกำหนด 6 เป้าหมายในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ช่วงปี 2564 – 2568*. สืบค้นเมื่อ 2 ธันวาคม 2566, จาก <https://globethailand.com/laos-190421/>
- Nye, J. (2004). *Soft Power: The Means to Success in World Politics*. New York: Public Affairs.
- SCB Bank. (2565ก). *Laos Insights and Update 2021 “รู้จักจนรัก สปป. ลาว แลนด์ลิงค์ เชื่อมการค้าโลก”*. สืบค้นเมื่อ 4 ธันวาคม 2566, จาก <https://www.scb.co.th/th/personal-banking/stories/business-maker/laos-landlink-global-trade.html>
- SCB Bank. (2565ข). *ส่องโอกาสที่นักธุรกิจไทยจะได้รับจากรถไฟฟ้าจีน-ลาว*. สืบค้นเมื่อ 7 กรกฎาคม 2566, จาก <https://www.scb.co.th/th/personal-banking/stories/business-maker/thai-business-opportunity-in-laos.html>

Vientiane Times. (2023). *Laos-China Railway carrying record 10,000 passengers a day.*

สืบค้นเมื่อ 2 ธันวาคม 2566, จาก https://www.vientianetimes.org.la/freeContent/FreeContent46_Laos_china_y23.php